

РОБОТА З ПІДРУЧНИКАМИ НА УРОКАХ В ПЕРШОМУ КЛАСІ

Сьогодні початкова школа працює за двома освітніми програмами, кожна з яких розроблена відповідно до Закону України «Про освіту» та Державного стандарту початкової освіти. За новими програмами навчаються учні 1 та 2 класів, відповідно розроблено нові підручники з усіх предметів. Позитивним явищем у цьому процесі є створення кілька їх варіантів для вибору вчителем.

Відповідно до Концепції Нової української школи новий підручник повинен сприяти розвитку гармонійної творчої особистості, формуванню системи цінностей, серед яких: чесність, оптимізм, відвага тощо. Він відповідає завданням, що поставлені перед початковою освітою. З цією метою першокласникам пропонуються предметні й сюжетні малюнки, тексти різних жанрів, завдання для міркування та логічного мислення.

Як приклад, підручник «Українська мова. Буквар» (кожного з авторів) містить яскраві малюнки до тематичного тижня, піктограми, слова, речення, тексти. В розробці підручників ураховано тематичні тижні, принцип інтеграції, наявність текстів для прослуховування. «Пропоновані для слухання тексти озвучені професійними дикторами, мовлення яких стане взірцем для учнів. Крім того, щоб навчити їх сприймати і розуміти усне мовлення, потрібно пропонувати їм для слухання текст, озвучений особами різного віку і різної статі» [1, с.17]. Таке аудіювання формує в учнів культуру усного мовлення.

Буквар складено відповідно до періодів навчання грамоти: добукварного (добукварний), букварного (букварний), післябукварного (післябукварний). Метою курсу «Навчання грамоти» є формування у першокласників навичок читання і письма, розвиток їхніх комунікативних умінь, пізнавальних здібностей, здатності спілкуватися українською мовою в особистому і суспільному житті. Пріоритетними завданнями цього періоду є:

- формування навичок читання і письма;
- розвиток усного мовлення;
- розвиток пізнавальних здібностей, інтересу до навчальної діяльності;
- збагачення життєвого досвіду дітей [2, с.22].

Відповідно до поставленої мети й завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища» [3, с. 45]. Для реалізації означеної мети в підручниках пропонується низка завдань.

У процесі проходження педагогічної практики нами спостерігалася методика роботи над підручником. Учитель використовував його для пояснення мовного явища, розвитку зв'язного мовлення, виконання завдань.

У добукварний період учні ознайомлюються з певними поняттями (слово, речення, склад, наголос та інші), відповідно до цього подаються завдання аналітичного й синтетичного змісту. Букварний період передбачає вивчення звуків й позначення їх буквою, підручник пропонує сучасні підходи до їх

засвоєння з певними ілюстраціями та завданнями для розвитку комунікативного мовлення. Автори подають звукові, складові схеми до слів, предметні малюнки, слова, речення, тексти для читання, творчі завдання. Післябукварний період насичений текстами різних жанрів з узагальнюючими завданнями.

У Букварі запропоновано вправи, спрямовані на розвиток умінь правильно відповідати на поставлені запитання, ставити запитання іншим; завдання, які спонукають дітей вступати в діалог на доступні теми, будувати зв'язні тексти, творчі (який звук випущено, знайти відповідність звукової схеми до слова та інші).

Є низка підручників для першого класу з математики. Вони добре ілюстровані, включають завдання для міркування (з'єднати кількість предметів із числом та інші) і укладені відповідно до Типових освітніх програм. Серед змістових ліній виокремлено такі: «Числа, дії з числами», «Вирази, рівності, нерівності», «Геометричні фігури», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження» [3, с.59].

Для того, щоб дитині було цікавіше займатися на уроці та вдома, книга містить завдання для роботи в зошиті, вправи з логічним навантаженням, кругові вирази, додаткові завдання та загадки.

Запропоновано цікаві задачі, що спрямовані на розвиток логічного мислення учнів шляхом формування прийомів розумової діяльності: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення. Мають місце інтегровані завдання: ланцюжки асоціативних зв'язків, в яких учень виділяє якусь ознаку не саму по собі, а в системі інших властивостей і зв'язків інтегрованих освітніх галузей.

З-поміж інших, запропоновано низкою авторів підручники «Я досліджую світ». Вони яскраво ілюстровані, насичені текстами пізнавального змісту, завданнями на розвиток критичного мислення. В ньому відповідно до тематичних тижнів містяться такі теми: «Я в школі», «Як я сприймаю світ», «Я пізнаю світ», «Я відчуваю», «Я піклуюся про себе» та інші. Вчитель використовує підручник як один із важливих засобів навчання.

Отже, до Типових освітніх програм розробниками запропоновано нові підручники для учнів 1 класу, кожен із яких несе в собі потрібну інформацію з використанням цікавих сюжетних малюнків, завдань для логічного мислення.

Список використаних джерел

- 1.Вашуленко М., Вашуленко О. Про роботу за Букварем нового видання» / М. Вашуленко, О. Вашуленко // Початкова школа.– 2018.– №8.– С.16-21.
- 2.Пономарьова К. Пріоритети в навчанні грамоти першокласників НУШ /К. Пономарьова // Початкова школа.– 2018.– №8.– С.21 -30.
- 3.Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти. 1 клас / Укладач А. В. Лотоцька. – Харків: Вид-во «Ранок»,2018. – 192с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>